

# BEWAAR HET PAND

**Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen**  
verschijnt eens in de veertien dagen

## Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

## Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,  
Meerkerk. Telefoon 01837-357

## Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.  
Abonnementsprijs f 8,- per jaar.  
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 4 dollar per jaar.  
Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

## MEDITATIE

### De ogen geduriglijk op de Heere

*„Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE,  
want Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren”.*  
Psalm 25 : 15.

Je voelt het direct: iemand, die zulke taal spreekt is gelukkig. Daar gaat wat van uit. Dat is geloofstaal. En die geloofstaal is weer vrucht van geloofsoefening. Waar kom je dat vandaag tegen. Iemand, die zijn ogen op de HEERE geslagen heeft. En dan nog wel geduriglijk, d.w.z. onafgebroken.

De dichter, David, heeft een heilig onbezorgd leven. We kunnen het zo gemakkelijk hebben. Als onze ogen maar geslagen mogen zijn op de HEERE.

Waarom hebben wij het vaak zo moeilijk? Heel eenvoudig: wij durven ons niet aan de Heere toe te vertrouwen. We zijn bang, dat het dan niet goed gaat. We zorgen veel liever zelf.

De praktijk leert veelal, dat we de Heere voor het laatst houden. We verwachten het van onszelf. Of van de heuvelen en de bergen. Of we vestigen ons vertrouwen op prinses, waar men nimmer heil bij vindt.

Pas als we alles uitgeprobeerd hebben, als links en rechts, voor en achter, als alles is afgesloten, dan, ja dan bedenken we: de weg naar boven is er nog!

Vaak laat de Heere Zijn kinderen vastlopen, opdat zij zich op Hem zullen verlaten. „Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u”.

David heeft heel wat zorgen. Waarschijnlijk moeten wij hier denken aan de vervolging door Absalom, zijn eigen zoon. Hij wordt voortgejaagd als een veldhoen op de bergen. „Duizend zorgen, duizend doden kwelen zijn angstvallig hart”. Zijn grootste nood is echter de geestelijke nood. Gelukkig, wanneer we bepaald mogen worden bij de eerste oorzaak van onze ellende, n.l. de zonde.

David spreekt over de zonden van zijn jeugd. „Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen”. Vs. 7a. „Om Uws Naams wil, HEERE!, vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot”. Vs. 11. Hij komt voor God in de schuld. En dat alles drijft hem uit tot de Heere. Tot de God des Verbonds, Die gezegd heeft: „Ten dage als zij zich schuldig kennen, zal Ik aan Mijn verbond gedenken”. Met een door schuldbesef verslagen hart wendt hij zich tot de Heere. Dat geeft een levende hoop in het hart. Het geeft verademing en verruiming. Het wordt ervaren, dat de Heere met een oog vol ontferming nederziet op de arme en verslagene van geest. De dichter kan het gewoon niet meer nalaten zijn ogen op de Heere te slaan. „Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE”. Het is een heilige vanzelfheid. Niet alleen voor de eeuwigheid, maak ook voor de tijd mag hij zich restloos overgeven aan de Heere. En nu heeft David het gemakkelijk. Er daalt een vrede in zijn hart, die alle verstand te boven gaat.

De vrees voor zijn vijanden is weg „Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren”. Het net, dat zijn vijanden gespannen hebben, om hem te doen vallen en waarin reeds zijn voeten verward zijn. „Ik zal vol heldenmoed, daar mij Zijn Hand behoedt, tienduizenden niet vrezen.”

Wanneer wij rondzien op het kerkelijke erf, dan moeten wij zeggen: waar gaan we naar toe! Er is veel wat ons verontrust! Donderdag 20 augustus j.l. is Ds. M. S. Roos in den Heere ontslapen. Wij mogen hem de hemelse heerlijkheid niet misgunen, maar onze kerken tellen weer een dienaar des Woords minder! Het is niet denkbeeldig, dat een gevoel van moedeloosheid zich van ons meester maakt.

Nu de vraag: waar brengt ons dit? Tot klagen? Zeker, daar is reden voor. Maar wat wordt er veel vrijblijvend geklaagd! Wat zijn er veel dode klachten. Hoe dat komt: Omdat men over de schuld heenwerkt. En dat doet de Heere niet. Nooit. Dat kan Hij niet.

Telkens is het nodig bij vernieuwing de Heere te ontmoeten. En in de ontmoeting met God, wat gepaard gaat met een diep besef van eigen verlorenheid en onwaardigheid, worden klachten geboren, maar dan levende klachten. „Wat klaagt dan een levend mens, een ieder klage vanwege zijn zonden”.

Wanneer de kerk voor God in de schuld komt, is er verwachting. Dan vragen we: Heere wij hebben het niet verdiend, maar wilt u nog eens aan Uw Verbond denken. Uw Verbond, dat van geen wankelen weet. Dan is het uiteindelijk niet onze zaak, maar Gods zaak. Het gaat om de verheerlijking van Zijn grote Naam.

Wij vragen dan de Heere of Hij nog jonge mensen wil afzonderen tot „het wonder ambt”, opdat zij de opengevallen plaatsen mogen vervullen. Moge deze ontmoetingsdag in Zwolle er toe medewerken, dat wij door genade, te midden van alle zorgen, die ons omringen, de dichter mogen nazeggen: „Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE”.

Noordeloos.

P. Beekhuis

(Weergave van de toespraak te Zwolle)

## Besprekingen van de Heilige Oorlog

10

De Heere kwam vanuit Zijn eeuwige Raad met gedachten des vredes en niet des kwaads tot de stad Mensziel.

Vanuit Gods Raad werd bevel gegeven aan de Hoge Secretaris om een schoon en aangenaam boek te schrijven van 't geen er was vastgesteld en besloten tot behoud van de stad Mensziel. En er voor te zorgen dat dit in alle hoeken van het rijk Aardbodem gepubliceerd zou worden. We zullen met uw welgevallen iets van de rijke inhoud in het kort neerschrijven.

„Een iegelijk wien het aangaat, wete, dat de Zoon van El-Schaddai, de grote Koning, door een verbond met Zijn Vader verplicht is Mensziel weder aan Hem te brengen, ja het door de kracht Zijner onmetelijke liefde in een veel beter en gelukkiger staat te brengen dan het ooit was, eer Diabolus het innam.”

Dit geschrift werd in verscheidene plaatsen gepubliceerd tot groot verdriet van de bison Diabolus,

## VAN DE ADMINISTRATIE

Voor ditmaal willen wij beginnen met een persoonlijk woord. Bij het heengaan van mijn geliefde vrouw heeft het mij getroffen zoveel blijken van belangstelling te ontvangen, waaruit bleek innige deelneming bij het verlies wat ons trof. Te meer trof ons dit, omdat er velen onder waren die wij alleen door middel van onze Administratie kenden, en nooit persoonlijk hadden ontmoet. Allen wil ik daarvoor hartelijk dankzeggen. Het heeft mij, „naast den Heere” bemoedigd om de arbeid aan ons blad „Bewaar het Pand” voort te zetten. Wij zijn van gisteren en weten niet, wat de dag van morgen ons brengen zal. De dood kan ons zo spoedig overvallen, wat wij weer persoonlijk hebben beleefd. En daarom willen wij, ook met het werk voor „Bewaar het Pand”, verder gaan met de bede van Ps. 39 vers 8. En nu, wat verwacht ik, o Heere! Mijne hoop is op U.

Komende tot de gewone mededelingen betreffende onze Administratie als volgt: De verrassingen als gevolg van de gehouden Ontmoetingsdag 21 augustus j.l. te Zwolle hebben zich voortgezet. Vele instemmingen mochten wij weer ontvangen, waarvan goede nota genomen werd. Niet minder dan twaalf nieuwe abonnees mochten wij weer noteren, terwijl wij f 35,50 aan giften mochten ontvangen, w.o. een gift van f 10,— via Ds. Blom. Binnenkort zullen wij beginnen met een herinneringskaart te zenden aan hen, die het abonnementsgeld voor de zesde jaargang nog niet betaalden. Mocht er soms mijnerzijds een klein abus gemaakt worden (vanwege de gewezen huiselijke omstandigheden) bericht mij dat dan en het komt in orde. Mag ik op uw aller medewerking rekenen? Spaar mij het grote werk om D.V. later weer een kwitantie te moeten aanbieden. Bij voorbaat mijn dank. Administratie adres Kwartelstraat 74, Alphen a.d. Rijn, gironummer 704350. v.d.L.

## VAN DE REDACTIE

### ABONNEMENTSGELD

Mag ik vriendelijk vragen goed te lezen, wat onze administrateur schrijft? Het aantal abonnees stijgt voortdurend. Dat is verblijdend. Er komt zo steeds meer werk voor de administratie. Daar is niet aan te ontkomen. Br. Van der Lee verricht al deze arbeid met liefde. Maar nu zijn er altijd nog abonnees, die de lopende jaargang nog niet hebben betaald. Dat geeft veel extra-arbeid. Straks moeten er herinneringen en eventueel kwitanties uitgeschreven worden. Dat is allemaal nog te voorkomen, wanneer men alsnog spoedig tot betaling overgaat. Mag ik een beroep doen op allen, die nog hun abonnementsgeld niet gireerden, dat alsnog per omgaande te doen? Vriendelijk dank.

### Brochures

De voorraad aan brochures is al aardig geminderd. Het lied in de eredienst van Ds. M. C. Tanis is nog wel voorradig, maar zal naar het zich laat aanzien met enige tijd niet meer te verkrijgen zijn. De brochure van de Ontmoetingsdag te Dordrecht is nog beschikbaar. Bij het vaststellen van de opslag is gerekend op grote belangstelling. Er zijn al honderden exemplaren de deur uit. Op samenkomsten blijken er altijd vele liefhebbers voor te zijn. Ook wanneer plaatselijk iemand zich met de verkoop bezig houdt, raakt hij in de regel vlot vele exemplaren kwijt. Door middel van girooverschrijvingen worden telkens nog bestellingen gedaan. Tot op de dag van heden blijkt nog belangstelling voor de brochure. Maar er is toch nog zoveel voorraad, dat we er wel even op mogen aandringen de aanschaffing niet uit te stellen. We willen graag de hele voorraad aan de man brengen. Dat is ook in het belang van de verbreiding van onze beginselen.

U weet het: beide brochures zijn te bestellen door overschrijving van f 1,60 per exemplaar op postrekening 652422 ten name van Ds. G. Blom te Meerkerk.

want nu, zo dacht hij, zal ik schade lijden en zullen mijn bezittingen mij ontnomen worden.

Met macht en majesteit sprak de Heere door Zijn Geest van Zijn Zoon en dat vanuit Zijn eeuwige Raad tot de mens: „En ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen.” Nee, dit is niet afhankelijk van de welwillendheid van Mensziel, en het is door Diabolus niet te keren. Voor het Goddelijk „Ik zal” moet alles zwichten.

Maar toen dit voornemen van de Koning en Zijn zoon eerst aan 't hof bekend werd, wie kan zeggen, hoe de hoge heren, de grote Kapiteins en edele Prinsen daar tegenwoordig, met dit werk waren ingenomen. Eerst schenen ze elkander als toe te fluisteren, maar daarna klonk 't door het ganse paleis des Konings. Want allen waren verwonderd en opgetogen wegens dat heerlijke ontwerp van de Koning en Zijn Zoon, dat nu voor de hand was, ten goede van die ellendige stad Mensziel. Ja, de hovelingen konden nauwelijks iets doen voor de Koning en Zijn rijk, of de liefde die de Koning en Zijn Zoon voor de stad Mensziel koesterden, werd er in geopenbaard.

Deze heren, hoge kapiteins en vorsten, konden zich ook niet vergenoegen met dit nieuws voor het Hof te behouden. Neen, zij kwamen zelfs nederwaarts, reeds voor het verhaal daarvan voltooid was en vertelden dat op de Aardbodem. Ten laatste kwam het ook Diabolus ter ore en gaf hem geen klein ongenoegen. Want men moet weten, dat het hem zeer verlegen maakte te horen dat er zo een ontwerp tegen hem lag. Maar nadat hij een weinig bij zichzelf had overlegd, besloot hij deze vier dingen.

Maar alvorens wij tot de behandeling van de vier dingen uit de koker van Diabolus overgaan, spreken wij onze grote blijdschap uit over de heerlijke welwillendheid van de heilige engelen omtrent het voornemen van de Koning en Zijn Zoon.

Door de heerlijke stad Mensziel te verkwanselen hebben wij de zingende en juichende engelenschaar over onze heerlijkheid, het zwijgen opgelegd. Sindsdien geen contact meer met de aarde en geen bezoek aan de stad Mensziel. En dat was naar het oordeel van de heilige engelen niet te herstellen. Van Gods kant niet vanwege Zijn heiligheid en rechtvaardigheid. En van onze kant niet daar het oordeel des doods was in de daad der ongerechtigheid.

Wel werd de dienst der engelen nu van een geheel andere aard, daar de hemelpoorten vanuit het verbroken werkverbond met de sleutel der ongerechtigheid waren dicht gesloten. Maar onderwezen vanuit Gods Raad stonden zij nu tot eer van de Koning en Zijn Zoon in dienst van het verbond der genade, in dienst van de Middelaar Jezus Christus, de Middelaar van dat verbond. Als gedienschte geesten hebben zij nu hun uitgang en ingang door de twaalf poorten van soevereine genade. Het is ons aangenaam de engelen daarvan te mogen horen spreken en zingen tot eer van de Heere.

gans anders stond de zaak bij de bende Diabolus. Ten eerste, dat dit nieuws, deze goede tijding, zo 't mogelijk was geheim zou gehouden worden, zodat het niet ter ore van de stad Mensziel kwam, want zeide hij, zo de inwoners er kennis van krijgen dat El-Schaddai, hun vorige Koning en Immanuël Zijn Zoon, beraadslaagden tot hun nut, wat kan ik anders verwachten dan dat ze opstaan zullen, of van onder mijn hand en regering te komen en Hem weder toe te vallen?

Opdat hij nu dit zijn voornemen volvoeren mocht, zo vernieuwde hij zijn pluimstrijkerijen jegens de heer Wil en gaf hem uitdrukkelijk last bij dag en nacht alle poorten te bewaken. Maar in het bijzonder de Oorpoort en Oogpoort wel te bewaren, „want ik hoor”, zeide hij, „van een ontwerp, waardoor wij allen als verraders ten toon gesteld en Mensziel tot zijn eerste slavernij teruggebracht zal worden.”

Maar naar ik hoop, kunnen het nog wel loze geruchten zijn. Maar hoe dit ook zij, zorgt gij toch vooral dat Mensziel hier niets van te horen krijgt, opdat het volk daardoor niet ter neder geslagen worde.

Ik denk, mijnheer Wil, dat dit geen aangenaam nieuws voor u is, evenmin als voor mij. En ik meen, dat wij al onze wijsheid en zorg moeten aanwenden om al zulke geruchten, die ons volkomen ontrusten, in hun beginsel te smoren.

Diabolus houdt er een apothekerskokerij op na om rustdrankjes te bereiden voor mensen met een geprangde consciëntie, maar dat zal niet baten in het gericht van Gods wrekende gerechtigheid. De stad Mensziel heeft haar ongerechtigheid te bekennen, daar zij tegen de Heere haar God overtreden heeft.

Nijkerk.

R. Kok

## Ontmoetingsdag te Zwolle

op 21 augustus 1971

De tweede ontmoetingsdag van vrienden van Be-waar het Pand ligt achter ons. We mogen hier wel openlijk getuigen, dat het een zeer goede dag was en dat de Heere het in alles wel gemaakt

Het was een zonnige dag. Het was wel warm, maar toch niet zo, dat de warmte hinderde. Op de heen- en terugreis en ook tijdens het verblijf te Zwolle mochten de bezoekers de voordelen genieten van de gunstige weersgesteldheid.

Door de bereidwilligheid van de commissie van beheer van de kerk van Zwolle konden we gebruik maken van het kerkgebouw aan de Thorbeckegracht, dat voor deze gelegenheid precies groot genoeg bleek te zijn. We willen ook op deze plaats onze dank voor de medewerking uitspreken. Het kerkgebouw liep vol. Er moesten nog stoelen bijgezet worden. De koster en zijn vrouw zorgden voor koffie en frisdrank. Een paar meisjes uit de bezoekers verleenden bijstand. Hartelijk dank hiervoor.

We waren zelf al vroeg aanwezig. Al spoedig kwamen de eerste bezoekers uit het hoge noorden. Met verschillende personen kwamen we even in gesprek. We ontvingen al vóór de aanvang van de morgensamenkomst een gift van f 100,—. Dat getuigt van meeleven. We hoorden van iemand, dat hij onder de prediking van de oude Ds. Biesma tot bekering was gekomen. Al vele jaren geleden ontmoetten we iemand, die als jong meisje krachtadig tot God bekeerd werd, ook door middel van de arbeid van genoemde predikant. Zij leeft nog. De Heere heeft haar geleid, ook langs moeilijke wegen. Toen we de laatste keer in Canada waren en een keer ergens te gast waren, vertelde onze gastvrouw, dat zij met haar briefwisseling onderhoudt.

Het deed goed vóór de aanvang en ook in de middagpauze vrienden en oude bekenden te ontmoeten. Mensen, die we in verscheiden jaren niet gezien hadden, kwamen opeens even de hand drukken. Dat deed goed.

Er was een voortreffelijke sfeer van eensgezindheid. Er was een besef van saamhorigheid. Men kwam samen, gebonden aan Gods Woord, aan de oude gereformeerde beginselen, die thans bij zo heel velen hebben afgedaan of niet meer de waarde hebben, die er aan gehecht dient te blijven. Er waren kinderen Gods, die elkaar opzochten. Er werd zo hier en daar gesproken over het werk Gods in het hart van de zondaar.

Toen we om half 11 de kansel betraden waren er nog enkele ledige plaatsen, die echter onder het zingen van de eerste verzen allemaal bezet werden. Later waren er nog stoelen nodig, zoals we reeds schreven.

Van de kansel af konden we de menigte overzien. We zagen vrouwen in klederdracht uit verschillende vissersplaatsen. We zagen bekenden en vele onbekenden. Het waren mensen, die uit vele oorden van het land gekomen waren. Er waren er uit schier alle provincies. Er hadden zelfs mensen uit het uiterste zuiden van het land willen komen, maar de grote afstand was voor hen een bezwaar geweest. We kregen de indruk, dat het noorden goed vertegenwoordigd was. Dat verblijdde ons. Uit het midden van het land waren er ook velen. Zelfs waren er bezoekers van de eilanden.

De schare zong Ps 80 : 1, 9 en 11 op de wijs van Ps 105. Wat klonk dat plechtig en eerbiedig, ootmoedig en smekend. We lazen Psalm 80 en gingen voor in gebed. Daarbij gedachten we ook het heengaan van onze vriend en broeder Ds. M. S. Roos, die de middagvergadering zou openen, maar de vorige dag na een kort ziekbed was ingegaan in de rust, die er over blijft voor het volk van God. Het vrij plotselinge heengaan van Ds. Roos, zo kort vóór deze samenkomst, maakte diepe indruk en de hele dag werden we er weer aan herinnerd door de woorden, die gesproken en de gebeden, die opgezonden werden. We leven mee met de

kinderen en verdere familie en met de trouwe verzorgster en huisgenote van Ds. Roos. We denken ook aan de gemeente Elburg, die zo plotseling herderloos werd. Het heengaan van onze vriend was voor hem winst, maar er blijft een ledige plaats op aarde achter. We weten het, de Heere blijft, Zijn werk gaat door, maar we kunnen toch ook niet vergeten hoe erg het voor de kerk op aarde is — ja voor de hele wereld — wanneer de Heere Zijn knechten en Zijn volk wegneemt. Arbeiders zullen er blijven, overal, maar het gaat om arbeiders, die de Heere roept en bekwaamt en een plaats geeft in Zijn wijngaard. Er wordt veel over deze dingen gesproken, maar we mogen onszelf wel afvragen of we de nood hiervan wel gevoelen. De Heere Jezus heeft tot de Zijnen gezegd: de oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige; bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote. De Heere geve dit te mogen beoefenen. Vooral in dagen als de onze is het gevaar zo groot geheel afgevoerd te worden van de waarheid.

We spraken een kort openingswoord, waarbij we allen welkom heetten, dank uitspraken voor de beschikbaarstelling van het kerkgebouw, enkele algemene mededelingen deden en wezen op het sterven van Ds. Roos. Hij had nog bewerkt, dat we hier zouden kunnen vergaderen. Nu is hij al thuis en heeft hij zijn wens verkregen.

Verder wezen we op het doel van ons samenkomen. We willen het Pand bewaren, dat de Heere ons heeft toebetrouwd. Vandaar de uitgave van ons blad en ook deze ontmoetingsdagen. Daardoor worden de banden versterkt. We moeten proberen elkaar vast te houden. We horen telkens van zegen, die de Heere geeft door al deze arbeid. Dat bemoedigt om in deze weg voort te gaan.

We hadden Psalm 80 gelezen, omdat er veel overeenkomst is tussen de tijd van toen en van nu. Israël was in nood, de dichter zuchtte tot God. Hij had alleen verwachting van Hem voor een schuldig volk. De Heere geve ook ons zo de Heere aan te roepen. Dan blijft gelden voor de kerk in het algemeen en voor ieder persoonlijk:

Is Israël in nood,  
Er zal verlossing komen.  
Zijn goedheid is zeer groot.

We zongen Ps 130: 4 en Ds. H. C. van der Ent van Katwijk aan Zee beklom de kansel. Met het oog op de plaatsruimte moeten we het nu hierbij laten. We hopen later verder te gaan.

B.

## Geroepen naar Gods voornemen

15

*Strijd in de kerken der Scheiding*

Tot tweemaal hebben we onze aandacht gericht op de begin-periode van de kerken der afscheiding. Zo hebben we geluisterd naar de stem van De Cock en van Gezelle Meerburg. In hun prediking en geschriften blijkt, dat zij in het algemeen het zalig-worden-uit-genade centraal stelden óók in de kracht, die de Evangelie-prediking doet in het hart van de zondaar. Het welbehagen Gods werd verheerlijkt in de prediking zonder af te doen aan de prediking van het Evangelie, die tot allen spreekt.

Een korte tijd van vrede was de kerken der Afscheiding beschoren. Breuk op breuk werd geslagen in deze gelederen. Twist en verdachtmaking vonden gemakkelijk hun weg onder de Afgescheidenen. De vijanden buiten hen hebben daarin oorzaak tot spot gevonden en voor de liefhebbers van de waarheid Gods zowel binnen als buiten deze kerken gaf het alleen maar oorzaak tot bedroefdheid.

Nu gaan we uiteraard niet in op deze hele geschiedenis van scheuring op scheuring. Ook niet op de oorzaken, die telkens tot verdeeldheid geleid hebben. Onmiskenbaar is echter dat de zaak, die ons bezighoudt menigmaal van betekenis is

In 1838 ontstonden de kerken onder het kruis.

De onmiddellijke aanleiding tot deze breuk lag niet in de zaak, die ons bezighoudt. Maar wel is het zo, dat na de scheuring er in 't algemeen een verschil openbaar kwam tussen de prediking van de afgescheiden predikanten en die van de kruisgemeenten. In de preken van de kruisgezinde

dominees werd meer benadrukt de onmacht van de mens ten goede. Meestal waren het eenvoudige mannen, die zich geroepen voelden tot de bediening van Gods Woord: Zij preekten ook eenvoudig en practicaal. Gods verkiezende genade nam een grote plaats in in hun prediking.

Later, ná de vereniging in 1869 van de afgescheiden kerken met de meeste kruisgemeenten, werkte die prediking nog door. Er bleef verschil. En juist de preken, waarin de noodzaak onderstreept werd van de inwendige roeping, bleven trekken. Onze Prof. Wisse vertelde vaak van Ds. Keulemans, één van de oude kruisdominees, die in deze lijn preekte en in zijn jeugd diepe indruk op hem gemaakt heeft.

Belangrijker voor ons onderwerp is het verschil dat een jarenlange strijd veroorzaakt heeft tussen twee groepen van de afgescheidenen n.l. de „geldersen” en de „drentsen”. De „gelderse” richting, waarin de afgescheiden predikant en latere professor aan de theologische school A. Brummelkamp op de voorgrond trad, was te kennen aan het „ruime” Evangelie, dat door haar vertegenwoordigers gebracht werd. Graag wilden zij blijven bij de belijdenis, dat het enkel genade is als een zondaar zalig wordt, maar toch moesten het algemeen aanbod van genade en de eis om te geloven aan ieder duidelijk doorklinken. Brummelkamp was huiverig om van een tweeërlei roeping te spreken. Hij vreesde dat daardoor „de mensen de schuld van het ongeloof, die onze Gereformeerde leer op de zondaar legt, eigenlijk op God leggen of ten minste het arglistig hart een deur openlaten om het geweten in deze te misleiden”. De „drentse” richting wilde een groter plaats voor de leer der uitverkiezing in de prediking. Haar vertegenwoordigers waren sterk gekant tegen de prediking van het algemeen aanbod van genade. De onderscheiding van de uit- en inwendige roeping moest telkens naar voren worden gebracht. We kunnen niet ingaan op de gehele strijd tussen deze twee richtingen. Eén moment in die strijd is misschien leerzaam. Het ging om een uitdrukking van Ebenezer Erskine. Een voorstander van Brummelkamp had geschreven over de eis des geloofs aan allen en daarbij Erskine aangehaald. Dat citaat bevatte onder meer deze zin: „Laat ons dan in gehoorzaamheid aan Gods bevel en in afhangende van Zijn almachtige kracht geloven, zo goed als wij kunnen; en wanneer wij zulks doen, schoon de daad in het eerst maar natuurlijk is, nochtans komt de beloofde, de verworven genade zelf in het oefenen daarvan, en maakt die tot een bovennatuurlijke daad des geloofs . . .”

En juist dat gedeelte veroorzaakte een stroom van verzet. De scherpste stukken werden daartegen geschreven. Erskine was remonstrants, zelfs erger dan remonstrants. En, die het voor zulk schrijven opnam, moest aangeklaagd worden. Trouwens dat gebeurde. Op de synode der afgescheiden kerken in 1857 was een aanklacht en een verzoek om dit stuk van Erskine voor „ongereformeerd” te verklaren.

Het komt ons voor dat er in deze strijd goed onderscheiden moet worden. Enerzijds was er niet altijd het verstaan van de dingen, waarom het ging. Zo b.v. in de strijd om het citaat van Erskine. Men nam niet de moeite om eerst eens goed in het verband de gewraakte uitdrukking te bezien. Het is altijd goed om op het geheel van iemands schrijven te letten, al zal men het dan met de bepaalde uitdrukking zelf niet eens zijn.

Anderzijds ben ik er van overtuigd, dat deze strijd terugging op achtergronden, die niet van belang ontbloot zijn. Het is duidelijk, dat de vrees voor de prediking van de leerlingen van Brummelkamp in deze tegenstellingen een grote rol heeft gespeeld. Men vreesde een prediking, waarin het werk van Gods genade niet genoeg naar voren kwam.

In ieder geval: de synode van 1857 ging op de aanklacht tegen de genoemde uitdrukking van Erskine niet in. De broeders, die er scherp tegen geschreven hadden hebben wel in gesprekken tijdens de synode verklaard, dat hun doel niet geweest was om Erskine onder de Remonstranten te plaatsen.

Wel nam de synode een belangrijk besluit. We hebben in ons eerste artikel dit besluit al genoemd. Kort samengevat betekent het, dat in het onderwijs aan de theologische school de tweeërlei roeping aan de studenten onderwezen diende te worden. En daaraan moesten ook Brummelkamp en de zijnen zich onderwerpen. Het is echter de vraag, of met dit besluit de strijd in wezen ten einde was.

D. Slagboom

## Naar de katechisatie

101

### DE VOLDOENING DOOR CHRISTUS (2)

Christus heeft de verzoening aangebracht door VOLDOENING!

En die voldoening hield in: de volkomen vervulling van de WET (Zijn DADELIJKE gehoorzaamheid) en het LIJDEN van de straf der zonde (Zijn LIJDELIJKE gehoorzaamheid).

Het waren en zijn de REMONSTRANTEN die deze voldoening loochenen. U weet wel, wie de remonstranten waren. Ze zijn op de grote synode van Dordrecht 1618-19 veroordeeld, zelfs buiten het land gezet. Onze vaders waren ten deze zeer radicaal, in tegenstelling met nu, nu de kerk zó slap is, dat zij alles goed praat en de tucht niet handhaaft o.a. ten opzichte van de dwaalleer van de moderne theologie. Men wil behoudend zijn, alles onder de dekmantel der liefde verbergen. Maar er staat toch: de liefde BEDEKT alle dingen? Ja, maar dat mogen we niet doen wanneer het de WAARHEID Gods raakt, de leer van Gods onveranderlijk Woord! Die heeft de kerk onvoorwaardelijk te handhaven en de dwaalleer krachtig te bestrijden. Doch ter zake.

We zien, dat de oude dwalingen steeds weer de kop opsteken, alleen onder een nieuw etiket. De duivel is zeer slim. Het zijn de vrijzinnigen, die niets willen weten van een verzoening DOOR VOLDOENING. Men ziet die als een gehate bloed-theologie. D.w.z. men vindt het vreselijk, te denken, dat God, die Liefde is, voldaan zou moeten worden door eerst BLOED te moeten zien.

De moderne theologie van vandaag wil daarvan ook niets weten. Het is de Gereformeerde dr. Wiersinga, die de VERZOENING geheel anders ziet dan wat de Bijbel leert en wat onze geloofsbelijdenis verklaart. Volgens zijn artikel in „Koinonia” gaat het bij Christus' offerande aan het kruis om het „effect”, dat het bloed van Christus op mensen heeft. Jezus' bloed roept slechts tot inkeer en omkeer, maar het verzoent niet, d.w.z. met God. Eerst dan is er sprake van verzoening, wanneer berouw en bekering plaats hebben bij de mens. De verzoening ontstaat dus pas door ONZE relatie. Dr. Wiersinga wil niet aan een „verworven” verzoening en een „toegepaste” verzoening. Wel brengt God de verzoening op gang, maar van onze kant moet er ook iets gebeuren, ons laten verzoenen. Zij hangt dus in feite af van onze reactie. Dan eerst is er sprake van wezenlijke verzoening. Zeer ernstig is deze dwaling. Zij is een ontzettende aantasting van de kern van het Evangelie van vrije genade, een verloochening van de rechtsorde Gods: verzoening DOOR VOLDOENING aan de Gerechtigheid Gods, waarbij het RECHT-Gods onkreukbaar gehandhaafd moet worden. Deze dwaalleer heeft haar ernstige gevolgen, vanwege de verdervende invloed, die van haar uitgaat en velen worden er mede geïnfecteerd. Hoe wordt de volkomen offerande van Christus aan het kruis verloochend, miskend.

Duidelijk leren Schrift en belijdenis, dat Christus de verzoening heeft aangebracht door Zijnszelfs offerande aan het kruis. En dat deze verzoening is geschied door VOLDOENING aan de Gerechtigheid Gods, welke inhoudt het vervullen van de wet en het lijden van de straf.

Kunt u enige plaatsen opnoemen? Jawel, o.m.: 2 Kor. 5:19: „God was in Christus de wereld MET ZICHZELF verzoenende.” Let op het „met Zichzelf”. GOD moest dus eerst Zelf verzoend worden.

Matth. 3:15: „Want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen.”

Hebr. 9:22b: „en zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving”.

Hebr. 10:9: „toen sprak Hij: Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God”.

Psalms 40:9: „Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen en Uw wet is in het midden Mijns Ingewands”.

Voorts moeten we wijzen op de gedachte van de PLAATSVERVANGING bij het offer. Hier komt de VOLDOENING aan Gods recht wel klaar in uit. De straf MOEST voltrokken worden. God kon van Zijn heilig recht niet het minst iets afdoen. Dan zou God Zichzelf niet beminnen. Vandaar de eis van de dood van het plaatsvervangende dier. Maar nu kon het bloed van stieren en bokken niet verzoenen. Dit kon door het BLOED van CHRISTUS, het Lam Gods!

In Hebr. 9:11 en 12 lezen we: „Maar Christus, de Hogepriester der toekomende goederen, gekomen zijnde, is door de meerdere en volmaaktere tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel, doch door het bloed der bokken en kalveren, maar door zijn EIGEN bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, een eeuwige verlossing aangebracht hebbende”.

De offerande der dieren in het oude Verbond was dus een schaduwwachtige, een tijdelijke vervanging, eer Christus Zelf was gekomen.

Jesaja 53 wijst dan ook reeds heen naar het offer van Christus, waarbij de Leer der voldoening zeer duidelijk in het licht gesteld wordt. Lees maar: vs. 4b: „doch wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was”. vs. 5: „Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, WAS OP HEM, en door Zijn striemen is ons genezing geworden”. vs. 6: „Doch de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid OP HEM doen aanlopen. Als dezelfde geëist werd, toen werd Hij verdrukt”. vs. 10b: „als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien”. Verder verwijzen we nog naar Jer. 30:21.

Ook de Belijdenis verklaart de leer der voldoening van Christus overduidelijk. Zie Ned. Gel. Bel. art. 21 en 22. Dordtse Leerr. IIe hfd. 1-4. Heidelb. Katechismus Zondag 6.

Zie, wanneer Christus de verzoening zou bewerkt hebben ZONDER DE VOLDOENING aan Gods recht, zouden we al deze teksten en meerdere wel uit de Bijbel kunnen schrappen en ook de betr. artikelen uit onze Belijdenis.

Wat blijft er dan eigenlijk over van een Evangelie van vrije genade?

De Heilige Geest doet in de weg der ontdekking verstaan de noodzakelijkheid van Christus' voldoening. Hij leert door het levend geloof in de kracht en de vrucht van die voldoening delen. Neen, niet eerst door onze relatie ontstaat de verzoening met God. Gods kind beaamt het van harte, dat, zo er nog één zucht of één traan aan het werk van Christus toegedaan moest worden, het voor eeuwig verloren was! De grond der zaligheid ligt juist alleen in het volbrachte werk van Christus: het lijden van de schuld en straf en de volkomen vervulling van de Wet Gods.

De voldoening van Christus is VOLSTREKT en STRIKT PERSOONLIJK. Dit willen we in een volgende les met elkander bespreken. D.V.

Urk.

v. L.

## Voor de jeugd

Beste Jongelui!

*Vervolg rede ontmoetingsdag te Zwolle*

(2)

We hebben de vorige keer iets geschreven van hetgeen door ons gezegd is op de ontmoetingsdag te Zwolle.

Op het gesprokene zijn inmiddels, juist van jonge mensen, uit het Noorden en Midden des lands, enkele zeer gunstige reacties binnengekomen. Een jongen van 17 jaar wilde alleen maar schrijven dat hij het een „hele fijne dag” had gevonden en sprak er zijn grote spijt over uit, dat dergelijke klanken nu juist in zijn omgeving niet meer te beluisteren waren.

Een ander vroeg of het gesprokene niet in druk kon worden uitgegeven, want het had zijn hart geraakt. Wij zijn met deze reacties heel blij. Al stemt het ons tot droefheid te moeten vernemen, dat er zoveel jonge mensen zijn, die in streken wonen waar de waarheid niet meer helder en klaar overkomt. Dit is voor ons, als commissie een stimulans te meer, om op de ingeslagen weg voort te gaan, onder biddend opzien tot de Heere, dat Hij ons zwakke pogen zegenen wil.

Daar het gesprokene voor ditmaal niet in druk zal worden uitgegeven, willen we daarom maar voortgaan, om wat meer breedvoerig te verhalen, wat door ons zo ongeveer gezegd is.

Zoals jullie bekend is, had het onderwerp, dat door ons is behandeld, tot opschrift „Jeugd en Woord”. Al was het dan geen preek, we hebben het toch in drie punten behandeld. Namelijk:

A. Een van het Woord vervreemde jeugd.

B. Een onder het Woord opgroeiende jeugd.

C. Een door het Woord geleide jeugd.

Over A. hebben we de vorige keer iets geschreven. We willen het nu doen over B.: Een onder het Woord opgroeiende jeugd.

Hieronder verstaan we dan die jonge mensen, die voortkomen uit degelijke christelijke gezinnen, waar men nog naar het Woord van God zoekt te leven en de lijnen nog strak zoekt te houden.

Deze jonge mensen zijn natuurlijk van huis uit niet beter dan al diegenen, waar we de vorige keer iets over hebben geschreven. Als we dit zouden zeggen, dan zouden we uiteindelijk daardoor fari-zeers gaan kweken. En daar hopen we voor be-waard te blijven. Geen eigengerechte jonge men-sen a.u.b. die, omdat ze trouw naar de kerk gaan en alles bijhouden wat nuttig en nodig is, nu uit de hoogte op anderen neerzien, met de gedachte: wij zijn heiliger, beter dan jullie.

Want al „doet” men beter dan miljoenen, die God en Zijn Woord de rug toekeren, men „is” daarom nog niet beter. Uiteindelijk zijn we allemaal van hetzelfde maaksel. We vallen allemaal onder het oordeel, dat over de mens gegeven wordt in Rom. 3. „... daar is niemand die goed doet, ook niet tot één toe...” Jonge mensen bedenkt dat, en zoekt dat, onder biddend opzien tot de Heere, in te leven (niet uit te leven), voor het aangezicht des Heeren. Dat kan jullie voor hoogmoed bewaren. Want alle hoogmoed is de Heere een gruwel.

We willen ook niet zeggen, dat als men uit een degelijk christelijk gezin voortkomt, dat men daar-door voor afval bewaard wordt. Want de voor-beelden zijn er helaas maar al te veel, die van het tegendeel getuigen. Menig ouder-hart schreit, als het zien moet hoe hun jongen of hun meisje, on-danks alle waarschuwingen en liefdevolle verma-ningen, toch de verkeerde kant op gaat.

Doch dat neemt niet weg, al moeten bovengenoem-de dingen met droefheid gekonstateerd worden, dat het een voorrecht is, wanneer jonge mensen mogen opgroeien onder het Woord en de „zuivere” bediening daarvan.

De uitdrukking „zuivere bediening” van het Woord, moet wel even onderstreept worden. Want het getal van hen die zich „verbi divini minister” noemen en het Woord toch niet zuiver verkondi-gen, neemt met de dag toe.

Misschien vragen jullie: Waaraan we het weten of het Woord nog wel zuiver verkondigd wordt? Nu, dat kun je hieruit weten, n.l. of de drie stuk-ken, die vlg. de Heid. Cat. gekend moeten worden, om welgetroost te kunnen leven en zalig te ster-ven, nog wel voluit in de prediking tot hun recht komen. Wanneer dat niet het geval is, dan wordt men in de prediking niet eerlijk behandeld.

Hier moeten ouderen en jongeren wel bizonder op hun hoede zijn. Want men zegt natuurlijk dat men aan de belijdenis vasthoudt. Die wil men on-verkort, voor alle dingen gehandhaafd zien. Maar als het er in de praktijk op aan komt, dan wordt het met de inhoud van de belijdenis niet al te nauw genomen. Dat eerste stuk b.v. „de ellende”, moet wel gekend worden, maar daar moet je als jong mens toch niet al te zwaar aan tillen. Want dan wordt alle levensvreugde je daardoor ontno-men. Men zet dan tegelijkertijd de deur open voor allerhande vermaak. Je moet, aldus is de rede-nering, veel meer het accent leggen op „de ver-lossing”. Christus is voor de zondaren gestorven en dat moet je maar geloven. Dan word je blij, dan kun je leven, dan kun je zo ongeveer overal aan mee doen. We moeten echt dankbare mensen zijn. Dankbaar, dat we mogen voetballen, aan cultuur doen, de mode van de laatste dag mogen bijhouden enz. Je gevoelt, op deze manier is het in de wereld best uit te houden. Op deze lijn kom je met de wereld echt niet in konflikt. Waar is het eigenlijk ook nodig voor, aldus gaat men verder. Men moet de wereld niet afstoten, door dat „zwa-re christendom”, maar je moet ze veeleer zien te lokken, door een „vrolijk christendom”. En „de wereld” zegt: die christenen van tegenwoordig zijn echt zo kwaad nog niet. Daar is best wat mee te beginnen. Daar kun je uiteindelijk alles mee doen. Ze zijn per slot van rekening „precies eender als wij”. En „de wereld” heeft nog gelijk ook.

Het komt dan in feite hierop neer, dat men in plaats van de wereld voor Christus gewonnen te hebben, zelf door de wereld overwonnen is. Men is met de belijdenis in de hand, een vriend der wereld. Terwijl het Woord zegt, dat hij, die een vriend der wereld is, een vijand van God genaamd wordt.

Ik hoop, beste vrienden, dat jullie er oog voor zullen hebben, dat „twee heren dienen” een on-mogelijke zaak is. Men kan niet God en de wereld dienen.

Jullie geloven toch wel met mij, dat als men wer-

kelijk het eerste stuk, „de ellende”, beleeft, waar-uit de behoefte aan verlossing geboren wordt, dat men dan in de wereld en in de wereldse vermake-lijkheden, het niet meer vinden kan? Want dan verkeert de ziel in nood. En die moet verlost wor-den. Dit is geen zaak van koude, rechtzinnige re-denering, maar dit wordt bij Gods kinderen leven-de werkelijkheid. Het zijn dan zaken, die men „beleeft”.

Het „beleven” nu der dingen, (dat is nog iets an-ders dan alleen maar het belijden), dát is het punt, waar de prediking van velen mank gaat.

Het is daarom in dit verband een zeer bedenkelijk verschijnsel, dat er z.g.n. bezinningsgroepen in onze kerken de kop opsteken, die het broodnodig vinden dat er op vele punten eens verandering komt. De verplichting, dat elke zondag uit de Heid. Kat. gepreekt moet worden, wil men al zo uit de kerkorde geschrapt zien. Het resultaat zal zijn, als men er al ooit toe over zou gaan, waar God ons voor moge bewaren, dat dit „gulden boekse”, binnen niet al te lange tijd op dood spoor zal zijn gerangeerd.

Een preek van 25 min. is lang genoeg. Een kerk-dienst moet beslist niet langer dan een uur duren (alles inbegrepen dan). We moeten een nieuwe liturgie hebben. De jeugd moet veel meer bij de dienst worden ingeschakeld enz. Maar de verkon-diging van het Woord wordt door al die „aktivi-teiten”, steeds meer op de achtergrond gedreven. Degenen, die nog voedsel voor hun ziel zoeken, klagen onder dit alles steen en been. Ze zijn als schapen op een dorre heide.

Aan de Ds. G. H. KERSTENSCHOOL voor basisonderwijs te RIDDERKERK kunnen wor-den geplaatst:

#### EEN ONDERWIJZER

(in vaste dienst) en

#### EEN PART-TIME LEERKRACHT

(voor een ochtend- en een middagschooltijd per week)

Datum van indiensttreding nader overeen te komen.

Ook zij, die reeds enige tijd hun militaire dienstplicht vervullen, worden uitgenodigd hun diensten aan te bieden.

Sollicitaties (met opgave van referenties) worden gaarne zo spoedig mogelijk tegemoet gezien door het h.d.s.: de heer H. van Dam, Staringlaan 29 te Ridderkerk, telef. 01804-5116 (huis) of 3862 (school).

### DORDRECHT

Ds. Joh. Bogermanschool voor Basisonderwijs

Steltenstraat 1 - Telef. 01850-41791

Gevraagd voor zo spoedig mogelijk, in vaste dienst, een

### ONDERWIJZER(ES)

van Ref. beg., bevoegd voor J. (k en r)

Gegadigden voor een tijdelijke betrekking zijn ook welkom

Sollicitaties en/of inlichtingen bij het hoofd der school  
J. Mol, Iepenlaan 124, Dubbeldam, telefoon 01850-61873

### AKTUEEL

Verschenen: „GEMEENTELIJKE OVERHEID EN ZONDAGSSLUITING ZWEMBADEN” (over de wettigheid van desbetreffende raadsbesluiten)

Onmisbaar voor raadsleden, kiesverenigingen enz. **INTERESSANT** voor iedereen

Omvang: 43 blz. Prijs: f 3,50

NOG VOORRADI: Ds. J. van Haaren, „De grote Afval”, 2e druk, Prijs f 2,00

BINNENKORT VERSCHIJNT: Ds. R. M. M. Cheyne, „Hoe lief heb ik Uw Dag”, (prijs wordt nader bekend gemaakt)

Alle bestellingen door storting op postrekeningnummer 1599999 t.n.v.

STICHTING REFORMATISCHE PUBLIKATIE, Korenstrata 9, Apeldoorn, Telefoon 05760-15202

Daarom, ouderen en jongeren, geeft er acht op, onder welk een „bediening” je verkeert. Want middellijkerwijs kan het je behoud of je ondergang betekenen.

Waar het Woord recht gepredikt wordt, daar wordt men niet op droggronden opgebouwd, dat zijn gronden, die niet houdbaar zijn voor de eeuwigheid. B.v. dat men er met wat godsdienstigheid wel komen zal.

Degenen, die door de Geest Gods eerlijk zijn ge-maakt, die willen dat niet ook. Die willen vóór alle dingen onverkort „de waarheid” horen, ook al veroordeelt deze hen. Ik heb ze wel gekend, die mij vertelden, dat ze met hun vuisten in de zakken onder de preek zaten, en die toch moesten zeg-gen, ik kan er niet onder vandaan blijven, omdat ik hoor, dat alles, wat u zegt, waar is. De waarheid maakt uiteindelijk alleen maar vrij.

Doch ik moet weer nodig gaan stoppen. Een vol-gende keer verder.

We hebben nog meer gezegd. Ontvang de harte-lijke groeten van jullie aller vriend

Ds. H. C. v. d. Ent

Het adres voor al Uw

### GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalmboekjes is

### G. KOOL

Lingedijk 3, postbus 22, Leerdam

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnr. 3)

Wij leveren u alle

### Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeraden!

Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden wij ons aanbevolen

### BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783  
na 7 uur: Almerelaan 1, telef. 05277-1593